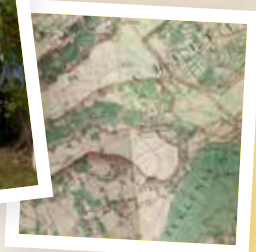

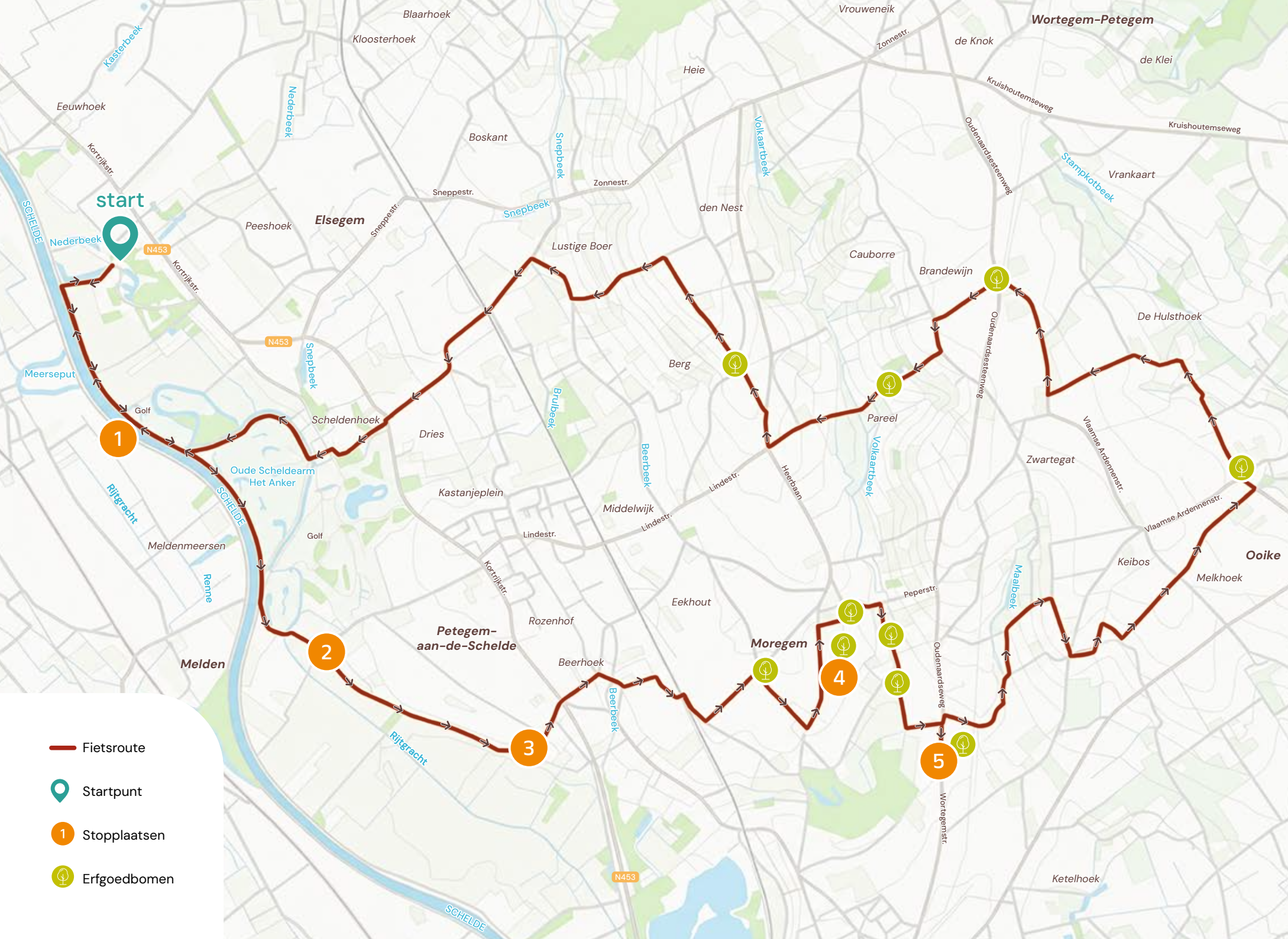
Trappen langs groen erfgoed

Trap door een landschap vol kleine en grote erfgoedverhalen. Sommige springen meteen in het oog, andere ontdek je pas als je even vertraagt.

Download deze route
met de erfgoed-app

— Fietsroute

📍 Startpunt

1 Stopplaatsen

🌳 Erfgoedbomen

FIETSTOCHT

‘Trappen langs groen erfgoed’

Deze fietsroute neemt je mee langs het veelzijdige erfgoed van Wortegem-Petegem. Jaagpaden, boerenwegen en steenwegen doorheen rustige dorpen en velden nemen je mee in een landschap met grote en kleine erfgoedverhalen.

Deze themaroute spitst zich vooral toe op houtig erfgoed maar onderweg passeren we nog andere opmerkelijke erfgoedsites die we jullie zeker niet willen onthouden.

Onderweg kom je langs kastelen en kerken, oude bomen, verdwenen abdijen en sporen van vroeger die het landschap en het leven van vandaag mee vormgeven. Sommige getuigen springen meteen in het oog, andere laten zich pas ontdekken wanneer je even vertraagt en de omgeving in je opneemt.

**Ontdek de kaart van
de route hieronder**

START Welkom op domein de Ghellinck!

We vertrekken aan de orangerie van Domein de Ghellinck. Dit kasteeldomein ligt ten zuidoosten van Elsegem, dichtbij de Schelde. Het domein is een goed bewaard voorbeeld van een negentiende-eeuws kasteeldomein, met een geschiedenis die teruggaat tot in de middeleeuwen. In die periode vormde de Kortrijkstraat een belangrijke verbindingssas tussen Oudenaarde en Doornik.

Aan de parking van Domein de Ghellinck steken we het park door richting de Schelde. Waar het halfverharde pad splitst, sla je rechts in. Op het einde slaan we links het jaagpad op.

1 Een jaagpad?

De naam verwijst naar een tijd waarin schepen nog geen motor hadden. Wanneer de stroom te sterk was of de wind het liet afweten, werden boten vanaf de oever voortgetrokken door mensen of lastdieren. Dat voorttrekken noemde men 'jagen'.

Er wordt verteld dat ook kinderen af en toe een handje toestaken bij het voorttrekken van de schepen. Maar ze waren slim genoeg om altijd een bal mee te nemen. Dook er onverwacht een controleur op, dan ging de bal vliegensvlug de lucht in en veranderden de kleine scheepstrekken in een oogwenk in een bende spelende kinderen.

De paden langs het water waren de werkwegen van de 'jagers' en groeiden later uit tot de rustige fiets- en wandelpaden die we vandaag kennen.

We volgen de rivier. Let op! Net voorbij het golfterrein nemen we links, een klein halfverhard wegje, de Meerstraat. Vanaf hier voert de route ons langs een oude Scheldemeander. Even verder verschijnt aan de linkerkant de abdijsite van Beaulieu.

2 Beaulieu - Mooie plek

Aan de oevers van de oude Schelde ligt een plek met een naam die al eeuwen tot de verbeelding spreekt: Beaulieu, letterlijk 'mooie plaats'. In 1290 liet Isabella van Namen, gravin van Vlaanderen, hier een Clarissenklooster bouwen in de nabijheid van de oude Scheldeburcht.

Eeuwenlang was de abdij een plek van rust, gebed en grote invloed. Want het waren dochters van adel die intraden in het klooster en zorgden voor macht en rijkdom. Het klooster van Beaulieu werd zo in de 15de en 16de eeuw één van de rijkste van Vlaanderen. Het beschikte zelfs over een eigen laad- en losplaats aan de Schelde, waar goederen werden verhandeld. De bloeiperiode van Beaulieu hield bijna vijf eeuwen stand, tot keizer Jozef II de abdij in 1783 liet verbeurd verklaren.

Wistjedatje

De Lange Meersen en de Abdij van Beaulieu zijn sinds 2025 beschermd als landschap.

Na de afschaffing worden de goederen verkocht en de kerk en het kloosterpand gesloopt. Van het historisch enorme complex bleven slechts enkele gebouwen bewaard, waaronder het poortgebouw, het gastenkwartier en het kapelaanshuis. Ze zijn als monument beschermd.

Aan het einde van de Meerstraat slaan we linksaf. Een paar meter verder nemen we rechts terug de Meersstraat, die ons langs de Langemeersen voert. Hier opent het landschap zich helemaal: geniet van het uitzicht over de uitgestrekte meersen richting Oudenaarde.

3 De 'lange meersen'

Fiets je verder langs de steilrand tussen de hoger gelegen kouter en het lager gelegen meersenlandschap, dan kom je bij de Langemeersen. Dit gebied is een zeldzaam en goed bewaard gebleven relict van de uitgestrekte meersen langs de Schelde.

De naam verwijst naar de lange, smalle percelen grasland die hier al eeuwenlang het landschap bepalen. Op sommige plaatsen zijn de smalle grasrepels twee zeisbreedtes breed. Dat weerspiegelt de eeuwenoude maaitechniek waarbij de hooiers de percelen met de zeis op en af maaiden. Vandaag worden sommige percelen nog steeds traditioneel gehooid. Die eeuwenoude beheerwijze zorgt voor een bijzondere rijkdom aan planten en dieren, waaronder soorten die elders zeldzaam zijn geworden.

Een deel van de Langemeersen wordt als natuureservaat beheerd, terwijl andere percelen in gebruik blijven bij lokale landbouwers. Net die samenwerking tussen natuur en landbouw zorgt ervoor dat het landschap zijn karakter behoudt.

Wie dit stukje erfgoed echt wil beleven, kan tijdens een begeleide wandeling met een gids van Natuurpunt in het landschap duiken – een aanrader!

We volgen de Meerstraat verder tot aan het einde, waar de weg in een scherpe bocht naar de steenweg afbuigt. We steken de steenweg over, neem de linkse weg en fiets even rechtdoor tussen de huizen door via de Beerstraat. Aan het kruispunt slaan we rechtsaf de Lozerstraat in. We nemen de tweede afslag links en volgen de Lozerstraat verder, over de spoorweg, richting de open velden.

Over kapellekes en lindes

Tussen Elsegem en Moregem, op het kruispunt van de Losstraat en Doornstraat, staat een veldkapel met twee jonge lindebomen. De Doornstraat heette vroeger Kapelleweg, naar deze kapel. Ze staat al sinds de Ferrariskaart (1775–1777) op historische kaarten en is al eeuwenlang een herkenningspunt in het landschap.

De jonge lindes zetten een eeuwenoude traditie voort. De linde stond van oudsher symbool voor bescherming en zuiverheid. Met de komst van het christendom kregen oude tradities een nieuw jasje: bij plaatsen waar vroeger lindes werden vereerd, verschenen kruisen of kapelletjes. Ook bij kapelletjes werden vaak lindes geplant. Zo zijn kapelletjes en lindebomen al eeuwenlang onafscheidelijke burens in het landschap.

We laten de kapel links van ons en slaan rechts de Doornstraat in. Aan het einde van de straat gaan we links de Heerbaan op. Enkele meters verder verschijnt aan de rechterkant de volgende halte: de kapel Onze-Lieve-Vrouw Ten Doorn.

4 Lintjesbomen bij de Doornkapel

Welkom bij de Onze-Lieve-Vrouw-ten-Doornkapel. Deze neoclassicistische kapel werd gebouwd in 1805 ter vervanging van een zeventiende-eeuwse genezingskapel.

De kapel is al generaties lang een plek waar mensen samenkomen tijdens de jaarlijkse Maria-omwegang. Al wandelend trekken ze door het landschap naar deze kapel, een plek van bezinning en gebed.

Zie je de kleurrijke lintjes in de meidoorn-boompjes? Ze fleuren het pad op, maar ze vertellen ook een bijzondere verhaal. Ze zijn opgehangen vanuit hoop op genezing, een traditie die al eeuwen meegaat.

Wie hier een stukje stof achterlaat, laat volgens de overlevering ook iets anders achter: ziekte, koorts of een zorg die te zwaar geworden is. De boom neemt het over, zodat de mens lichter en met nieuwe hoop zijn weg kan vervolgen.

Volgens het volksgeloof gebeurde zo het "afbinden" van de kwaal. De ziekte bleef achter in de boom, terwijl de hoop op genezing met de bezoeker mee naar huis ging.

Dat ritueel gebeurde vroeger vaak in alle stilte. In het donker van de nacht bond iemand een lapje vast, ongezien, onopgemerkt. En wie de plek verliet, mocht niet omkijken – doet je denken aan het kinderrijmpje "zakdoekje leggen, niemand zeggen...", toch? Verre echo's van een oud ritueel...

We vervolgen onze weg via de Heerbaan. Waar de akkers eindigen, slaan we rechts een rustige wegel in die ons naar de kerk van Moregem leidt. We maken een rondje rond de kerk.

Wistjedatje

Eeuwenoude tradities weten zich verrassend goed aan te passen. In tijden van crisis worden ze al eens van onder het stof gehaald. Zo kregen de lintjes tijdens de coronapandemie even gezelschap van mondkapjes, achtergelaten in de hoop op genezing.

† Kerkje van Moregem

Als je over de steenweg tussen Oudenaarde en Wortegem rijdt, duikt het plots op: het witte kerkje van Moregem, verscholen in het golvende landschap. Alsof het zo uit een schilderij is geplukt.

Al eeuwenlang vormt de Sint-Pietersstoelkerk het hart van het dorp. Samen met het omwalde kerkhof is deze plek beschermd als cultuurhistorisch landschap.

Wistjedatje

Wegens zijn uitzonderlijke erfgoedwaarden is het kerkhof sinds 1975 beschermd als landschap.

Eeuwig groen

Neem ook eens een kijkje naar de haag rond het kerkhof. Die bestaat uit hulst en meidoorn – een combinatie die allesbehalve toevallig is.

De wintergroene hulst behoudt het hele jaar door zijn bladeren. Net als taxus en buxus staat hij daarom symbool voor onvergankelijkheid en het eeuwige leven. Op oude kerkhoven kom je deze planten dan ook opvallend vaak tegen.

Ooit lagen kerkhoven niet aan de rand van het dorp, maar in het hart ervan. Toch vormden ze een wereld op zich. Muren en – hier in Moregem – hagen en wallen trokken een grens tussen het alledaagse en het gewijde. Tussen het leven dat verderging en de plek waar de doden rust vonden. Hier neemt de meidoorn die rol op zich. Zijn dichte, stekelige haag schermt de gewijde grond af. Tegelijk houdt ze de doden op beschermde grond 'binnen de gemeenschap'.

We laten de kerk achter ons en slaan via het Moregemplein rechtsaf. De eerste straat rechts, Vierschaar (de straatnaam verklapt al waar de weg ons uiteindelijk naartoe zal leiden). Even verder, net voorbij de tuin aan de rechterkant, wacht onze volgende 'bomenstop'.

Oude knarren

Onderweg naar de Vierschaar kom je verschillende oude knotwilgen tegen. Deze schietwilgen worden nog steeds geknot en zijn relictten van een kleinschalig cultuurlandschap.

Ooit stonden hagen, houtkanten en knotbomen als een fijnmazig netwerk langs akkers en weilanden. Ze leverden gerief- en brandhout, hielden het water vast, verstevigden oevers en hielden het vee waar het hoorde.

Van de wilg ging niets verloren. De fijne twijgen, het rijshout, werden samengebonden tot bussels of mutsaards om de bakoven aan te steken. Wilgenhout vat immers snel vuur. Naarmate de boom verder uitgroeide, leverde hij ook zwaarder brandhout. Zelfs de wortels werden benut: zij leveren het hardste hout en branden het langst. De knotwilg was veel meer dan een boom. Ze was een onuitputtelijke voorraadkast van bruikbaar materiaal. Zo vertellen deze bomen het verhaal van een tijd waarin duurzaamheid geen keuze was, maar vanzelfsprekend: werkelijk niets ging verloren.

Vandaag bewonderen we hun schoonheid en hun rijke natuurwaarde. Vroeger waren ze vooral onmisbaar.

Statige es

Wie de straat verder volgt, kan er moeilijk naast kijken: een indrukwekkende oude es steelt de aandacht.

De boom hoort bij de pastorietaan van de Sint-Pietersstoelparochie van Moregem. De pastorie zelf dateert uit 1754, maar staat op een plek waarvan de geschiedenis minstens teruggaat tot de zeventiende eeuw.

De tuin en de es zijn van latere datum, maar intussen is de boom uitgegroeid tot een vaste waarde in het straatbeeld. Mogelijk maakte hij ooit deel uit van een bomenrij die de perceelsgrens afbakende en zo mee vorm gaf aan het landschap. Vandaag staat hij er als een stille getuige van dat verleden. En als hij nog vele jaren mag groeien, heeft deze statige es alle troeven om uit te groeien tot een echte monumentale boom.

Op het einde van de straat komen we uit op de Oudenaardseweg. Voor een bezoek aan de Vierschaar, steken we de rijweg over en volgen de steenweg even naar rechts. 100 meter verder bevindt zich de Vierschaar, de oude schepensbank, verscholen tussen de bomen.

5 De Vierschaar

Op de grens tussen Wortegem-Petegem en Oudenaarde komen we op een plek met een bijzondere naam én geschiedenis: de Vierschaar.

Hier werd vroeger recht gesproken in openlucht. Tijdens het Ancien Régime – in Vlaanderen de periode vóór 1795 – kwamen schepenen hier samen om geschillen te beslechten en beslissingen te nemen die het leven in de gemeenschap mee bepaalden. De naam 'Vierschaar' verwijst naar de vier 'scharen' of banken waarop de betrokkenen plaatsnamen.

De Gerechtsbomen

De bomen links en rechts van de banken staan hier niet toevallig. Vroeger werd vaak recht gesproken onder bomen, vooral onder lindes, maar ook onder eiken en beuken. Door hun diepe wortels en hoge kruinen werden bomen gezien als een verbinding tussen het aardse en het hogere.

Elke boom had zijn eigen betekenis: de linde stond voor bescherming en rechtvaardigheid, de eik voor kracht en wijsheid en de beuk voor kennis. Onder hun kruinen werd geluisterd, overlegd en recht gesproken.

Gerechtsbomen markeerden vaak bijzondere plekken, zoals grenzen of kruispunten. Ook hier staan ze als trouwe wachters over de Vierschaar, op een plek waar eeuwenlang recht werd gesproken en vandaag nog steeds de grens tussen Wortegem-Petegem en Oudenaarde loopt.

De Vierschaar is beschermd als monument en vormt een bijzonder stukje erfgoed.

We keren terug richting Wortegem en volgen opnieuw de steenweg. De eerste afslag rechts brengt ons in de Volkaertsbeekstraat. We volgen deze weg en slaan achtereenvolgens links en daarna rechts de Rottestraat in.

Het volgende baantje rechts duwt ons met een korte helling een stukje omhoog. Aan het T-kruispunt slaan we een paadje rechtsaf. Op het einde van de Rottestraat gaan we kort naar rechts om vrijwel meteen links de Trompestraat in te slaan.

Enkele bochten verder nemen we de eerste zijstraat links, de Sint-Amandusstraat. Hier zetten we de klim richting Ooike verder. Bij de lindes aan de kerk houden we even halt.

'Wachters' op het kerkhof van Ooike

Zoals we in Moregem de wintergroene beplanting op het kerkhof tegenkwamen, dragen ook de lindes op het kerkhof van Ooike een betekenis.

Lindes vind je al eeuwenlang bij de toegang van boerderijen, maar evengoed bij kerken en kerkhoven. Ze waren meer dan zomaar bomen. In de volksmond stonden ze bekend als welkomstboom, afweerboom of wachter. Volgens oude volksgebruiken beschermden ze de plek, hielden ze het kwade op afstand en zuiverden ze als het ware iedereen die onder hun bladerdek stapte. Zo zijn ze levende getuigen van een voorchristelijke traditie waarin bomen een bijzondere plaats innamen.

Toen het christendom in onze streken voet aan de grond kreeg, verdwenen die oude gebruiken niet. Ze kregen gewoon een nieuwe betekenis. Bij lindes

verschenen boomkapelletjes met een Mariabeeldje, op bijzondere plaatsen werden kapellen gebouwd en ook bij kerken en kerkhoven kregen lindes een vaste plek. Zo ontstond een mooi samenspel tussen oude volksgebruiken en de christelijke traditie.

Wie vandaag onder een linde door een kerkhof betreedt – is niet alleen gezuiverd – maar wandelt dus door een stukje eeuwenoude geschiedenis. De lindes herinneren ons eraan dat sommige tradities, net als de bomen zelf, diepe wortels hebben.

We laten de kerk van Ooike achter ons en dalen via de Heuzelstraat schuin rechts af. Na de scherpe bocht nemen we de eerste zijstraat links, de Hulstehoekstraat. Aan het einde van deze weg komen we opnieuw op de Vondelstraat, waar we rechtsaf slaan.

Wistjedatje

De kerk van Ooike heeft een nieuwe bestemming gekregen als erfgoedhuis. Een must om eens te bezoeken! Open elke eerste en derde zondag van de maand van 10u00 tot 12u00 (behalve op feestdagen).

Hoekboom met grillen

Tegenover brasserie 'Den Brandewijn' staat een opvallende populier. Ooit stond hier een weiland en werd de boom geplant als hoekboom,

om de grens van het perceel aan te geven. Een grenssteen kon verdwijnen of verplaatst worden, maar met een boom ging dat natuurlijk een stuk moeilijker.

In de loop der jaren veranderde het landschap rondom hem, maar de populier bleef staan. Zijn grillige vorm vertelt ons dat hij een oudere soort is, van vóór de kaarsrechte Canadapopulieren het Vlaamse landschap gingen bepalen.

Populieren waren vroeger veel talrijker dan vandaag. De Canadapopulier groeide snel en recht en was daardoor erg geschikt voor de houtproductie, onder meer voor de luciferindustrie in de Denderstreek. Oudere populieren groeiden trager en wat eigenzinniger. Hun grillige vormen waren minder interessant voor de houtindustrie, maar juist daarom werden ze graag geschilderd door kunstenaars als Valerius De Saedeleer en Leo Piron.

En zo staat deze populier hier nog altijd: een beetje eigenwijs, maar vooral een mooi stukje landschapsgeschiedenis.

We laten de steenweg achter ons en steken de baan over, de rustige Pareelstraat in, een halfverhard pad dat ons verder het landschap in leidt. Aan het einde slaan we linksaf naar de Cauborrestraat en nemen we vervolgens de eerste straat rechts. Enkele honderden meters verder houden we aan de rechterkant, bij Pareelstraat 12, even halt.

Twee wachters zijn beter dan één

Links en rechts van deze erftoegang stonden ooit twee trotse lindes. Eén houdt vandaag nog moedig stand, van de andere bleef enkel een stronk over – al kreeg die een eervolle tweede carrière als sokkel voor een heiligenbeeldje.

Dat beeldje verklaapt trouwens al iets over de oorsprong en betekenis van deze bomen. De lindes waren ooit aangeplant als welkomstbomen. Al lang vóór het christendom geloofden mensen dat een linde bezoekers eerst even "zuiverde" voordat ze het erf betraden én tegelijk het huis beschermde tegen kwade invloeden.

Toen het christendom zijn intrede deed, verdween dat oude gebruik niet zomaar. Het werd verweven en kreeg er gewoon een nieuwe betekenis bij.

Of het erf nu dubbel beschermd is? Je kan soms maar beter op zeker spelen.

We volgen de weg verder en slaan de eerste straat rechts in. Aan het einde vervolgen we onze route links via de Heerbaan. Even verder nemen we opnieuw de eerste straat rechts.

Een levende omheining

Ten noordwesten van Bergstraat 6 ligt een weiland dat wordt omzoomd door een oude meidoornhaag. Vandaag springt die misschien minder in het oog, maar ooit maakte ze deel uit van een hoeve waarvan de huisweide iets hoger lag dan de weg. De haag staat nog altijd boven op dat talud en markeert zo de oude grens van het erf.

Wie goed kijkt, merkt dat de haag op één plek onderbroken is. Tot 1904 stond hier, op de hoek van de Bergstraat, een kapel. Hoewel de kapel verdwenen is, bewaart de haag nog steeds de herinnering aan die plek.

Meidoornhagen waren vroeger veel meer dan een perceelsgrens. Hun dichte, doornige takken hielden het vee binnen en ongewenste bezoekers buiten. Vandaag deelt deze haag die taak met prikkeldraad en Bekaertdraad.

Als levende omheining heeft de haag haar drukste jaren achter de rug. Voor vogels, insecten en kleine zoogdieren is ze vandaag dan weer de place to be.

Even verderop in de Bergstraat staat een veekeringshaag die nog vrijwel volledig intact is. Samen vertellen beide hagen hoe het landschap veranderde: hier zie je een haag die haar oorspronkelijke functie grotendeels verloor, daar een zeldzaam gaaf bewaard voorbeeld van een traditionele veekering.

Van hieruit duik je de Schelde-vallei in, richting domein de Ghellinck, terug richting het startpunt van deze fietstocht.

Colofon

Deze route kwam tot stand dankzij de samenwerking en financiële steun van de gemeente Wortegem-Petegem, Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen tot Dender vzw en Heemkundige Kring Bouveloo vzw.

Titel: 'Trappen langs groen erfgoed' – In goede handen, Open Monumentendag 2026

Auteur: Annelies Schepens, erfgoedmedewerker Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen tot Dender vzw en IOED Vlaamse Ardennen.

Met medewerking van: Frans Vandenhende (Heemkundige Kring Bouveloo vzw), Koen Desloovere (Derde Schepen Wortegem-Petegem), Ruth Debels (Diensthoofd Vrije Tijd Wortegem-Petegem), Paul Cardon (Natuurpunt Oudenaarde Plus), Sylvie Van hooland (communicatiemedewerker RVLAD), Griet Dewitte, en Nancy Lemay (erfgoedconsulente Agentschap Onroerend Erfgoed en gids).

Redactie en fotografie: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen tot Dender vzw

Grafische vormgeving: GBL Marketing Agency bv

Druk: GBL Marketing Agency bv

Uitgever: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen tot Dender vzw, Veemarkt 27 Ronse

Datum: 13 september 2026